

Vetoamus äidinkielen opetuksen puolesta: „Lasten äidinkieltä on tuettava – koulun keskeinen tehtävä“

Miksi vetoamus äidinkielen opetuksen puolesta?

- Kielten moninaisuus on nyky-yhteiskunnan todellisuutta. Kaikilla lapsilla on oikeus olla tässä sekä osallisena että hyötyä monikielisydestä.
- Kielen omaksuminen, oppiminen ja säilyttäminen sekä kielitaidon kehittäminen tarkoittavat enemmän kuin yleisesti käytössä oleva kielitaidon käsite. Tämä tarkoittaa merkitysten, maailmankuvan ja kulttuurien pohdintaa. On selvää, että samalla on kyse ajattelukyvyistä, sosiaalisuudesta ja identiteetin muodostuksesta. Kieli ja kielet ovat perustana vuorovaikutukselle ja oppimiselle. Siksi kielten oppiminen ja oppimisen tukeminen ovat koulun jatkuva ja eri yhteyksissä toistuva keskeinen tehtävä.
- Paikallisen opetuskielen välittäminen on ensiarvoista. Tämän kielen hallitseminen on tärkeää, jotta oppilas pystyy selviämään yhteiskunnassa. Monet tutkimustulokset osoittavat, että on välttämätöntä tukea kaksi- ja monikielisiä lapsia ja nuoria paikallisen opetuskielen oppimisessa. Opetuksen eriyttäminen mielekkäällä tavalla mahdollistaa eri lähtötasoilla olevien oppilaiden edistymisen. Kielten oppimista voidaan tukea eri kieliä yhdistävällä didaktiikalla.
- Lapset, joiden äidinkieli tai ensikieli ei ole koulun opetuskieli, oppivat koulukielen toisena, joskus jopa kolmantena tai neljäntenä kielenään. Heidän perheensä ovat maahanmuuttajia tai he ovat muuttaneet maan toiselta kielialueelta tai lasten vanhemmat puhuvat eri kieliä. Nämä lapset kasvavat siis kaksi- tai monikieliseksi. Tämä voi olla eduksi, mutta nykyään monikielisyys vaikuttaa työvoimaperäisten maahanmuuttajien kaksi- tai monikielisten lasten kohdalla negatiivisesti. Negatiivinen vaikutus näkyy heidän sijoittumisessa lukumääräänsä nähden liian usein yläasteen alemmille taso- ja erikoisluokille sekä vastaavasti liian harvoin lukioon ja oppisopimuksen kautta vaativampiin ammatteihin. Peruskoulutus ja toisen asteen koulutus voivat taata tasavertaiset mahdollisuudet kaikille vain, jos tämä rakenteellinen epäkohta poistetaan.
- Äidinkielen oppiminen tukee kaksi- ja monikielisten lasten kielen, ajattelukyvyyn ja toiminnan kehittymistä sekä identiteetin muotoutumista. Näin saavutetaan hyvä koulumenestys.

- Kaksi- ja monikielisinä kasvaville lapsille ja heidän perheilleen sekä myös yksikielisinä kasvaville lapsille on eduksi, että koulujärjestelmä tukee kaksi- ja monikielisyttä. Monikielinen koulu mahdollistaa monipuolisen vuorovaikutuksen, tarjoaa mahdollisuuden kulttuurien väliseen rinnakkaiseloon ja yhteistyöhön niin Sveitsissä kuin maailmanlaajuisestikin.
- Äidinkielen ja vieraiden kielten opetuksesta nauttiminen kuuluu ihmisoikeuksiin.
- On eduksi koko yhteiskunnalle, jos maahanmuuttajat saavat sekä hyvän koulutuksen että tasokasta oman kielen opetusta. Tämä ei ole vain kulttuurin rikkautta vaan myös merkittävä kansantaloudellinen hyöty. Äidinkielen opetuksen (yleisesti tunnettu nimellä Kotikielen ja kulttuurin opetus, Kurse in heimatlicher Sprache und Kultur HSK) julkinen rahoitus on tästäkin syystä oikeutettua.
- Äidinkielten (Kotikielen ja kulttuurin opetus, Kurse in heimatlicher Sprache und Kultur HSK) opetus vahvistaa lasten kielitaitoa ja itseluottamusta. Hyvä itseluottamus on tunnetusti eduksi kotoutumiselle ja ehkäisee väkivaltaa. Tässäkin mielessä yksikielisessä koulu-yhteisössä äidinkielen opetuksella on integraatiota edistävä ja ilmapiiriä parantava vaikutus.
- Jos koulu instituutioon tunnustaa monikielisyyden ja myös arvostaa sitä (eikä vain „koulutuseliitin“ kielitaitoa), koulun positiivinen vaikutus voimistuu.

Vetoomus: „Lasten äidinkieltä on tuettava – koulun keskeinen tehtävä“

- **Allekirjoittaneet järjestöt ja yksityishenkilöt ovat vakuuttuneita siitä, että Sveitsin monikielisyyden runsaus, joka koostuu maan neljästä virallisesta kielestä ja monista muista kielistä, on suuri voimavara ja että sveitsiläisen koulujärjestelmän keskeisen tehtävän täytyy olla kielten moninaisuuden kehittäminen.**
- **Allekirjoittaneet vaativat liittovaltion, kantonien ja kuntien koulu- ja kielipolitiikan päättäjiä sekä kantonien opetusministerien konferenssia (EDK, Erziehungsdirektoren Konferenz) tarmokkaasti ryhtymään toimenpiteisiin ja kantamaan vastuuta äidinkielten opetuksesta. Tämä tarkoittaa yhteistyötä äidinkielen opetuksen järjestäjien kanssa (Kotikielen ja kulttuurin kurssit, Kurse in Heimatlicher Sprache und Kultur HSK) sekä opetuksen sisällöllistä ja lainsäädännöllistä vastuuta samoin kuin opetuksen tarjontaa ja rahoitusta. Opetus on integroitava julkiseen koulutukseen.**

- **Allekirjoittaneet pitävät positiivisena kantonien opetusministerien konferenssin (Erziehungsdirektoren Konferenz EDK) päätöstä ottaa Kotikielen ja kulttuurin kurssit kantoneiden kautta HarmoS-sopimuksen toimenpidelistalle ja arvioivat tämän tärkeäksi askeleeksi oikeaan suuntaan. Samalla allekirjoittaneet vaativat, että tämä tuki saisi mahdollisimman nopeasti konkreettisia muotoja. Kantonien opetusministerien konferenssia vaaditaan perustamaan virka, joka keskitetysti koordinoi sekä järjestää tämän opetuksen tukipalveluja kantoneille.**

Äidinkielen eturyhmä vaatii liittovaltiolta, kantoneilta, kunnilta sekä kantonien opetusministerien konferenssilta (EDK), että:

1. Koulun instituutiona täytyy tunnustaa monikielisyys ja edistää sitä niin, että se tulee osaksi koulun keskeisiä tavoitteita. Äidinkielen edistäminen kuuluu „normaaliin“ kouluohjelmaan, se ei saa jäädä reunailmiöksi. Opetuksen tulee olla avointa kaikille. Tavoitteena on sekä opettaa useita kieliä että edistää kaksi- ja monikielisten lasten kouluun ja yhteiskuntaan integroitumista.
2. Kaikkien kantonien tulee HarmoS-sopimuksen §4 mukaan ryhtyä konkreettisiin toimiin Kotikielen ja kulttuurin opetuksen tarjonnan järjestämiseksi ja laajentamiseksi. Ensimmäinen välttämätön toimenpide on, että äidinkielen opetusta (Kotikielen ja kulttuurin kurssit, HSK) annetaan julkisen koulun tiloissa oppituntien normaalin loppujärjestyksen puitteissa ja virallisen opetusmateriaalin tukemana. Samoin oppilaan arviointi on merkittävä koulutodistukseen.
3. HarmoS-sopimuksen uudistuksiin kuuluvat lisäksi seuraavat välittömästi toimeen pantavat muutokset:

A Lapsen siirtyessä perhepiiristä kouluun, perhettä tukeviin päivähoitomuotoihin, nykyiseen lastentarhaan ja uudistetun esiopetuksen luokille (Basis- tai Grundstufe) on ensiarvoisen tärkeää, että äidinkieltä tuetaan edelleen tietoisesti. Tähän pohjautuen äidinkielen opetuksen on oltava osa valtakunnallista koulutusta aina yläasteelle asti, valinnaisaineena lukiossa ja ammattikouluissa sekä mahdollisuutena kaksikieliseen ylioppilastutkintoon. Äidinkielen opetuksessa saavutettu kielitaito pitää voida osoittaa todistuksella (todistuksen arvosana, eurooppalainen kielisalkku, zertifikaatti). Tämä ylimääräinen kielitaito on otettava huomioon oppilaan urakehityksen suunnittelussa.

B Äidinkielen pitää saada niiden ansaitsema asema koulun kaikkien tasojen kielten tukiopetusohjelmassa. Siihen kuuluvat esim. ELBE (éveil au langage et ouverture aux langues, language awareness, Begegnung mit Sprachen), eurooppalainen kielisalkku, integroitu kielten didaktiikan suunnitelma ja koordinoitu kielten didaktiikka opettajakoulutuksessa. Äidinkielen opetus on sisällytettävä erityisesti eri kielialueiden opetussuunnitelmiin, joita kehitetään HarmoS-sopimuksen pohjalta.

C Julkisen koululaitoksen kaikkien kielten ja äidinkielen opetus täydentävät toisiaan ja ne on suunniteltava yhtäläisiksi esimerkiksi yhteisen runkosuunnitelman tai viitekehyksen puitteissa. Samoin opetuksessa on pyrittävä samaan pedagogiseen oppimiskäsitykseen. Äidinkielen opettajien (HSK-kurssit) erityisosaaminen ja -tieto on eduksi kaikille. Julkisen koululaitoksen opetusohjelmissa ja projekteissa tämä tietotaito on tunnustettava ja käytettävä hyödyksi.

D Jotta nämä uudet vaatimukset voidaan saavuttaa, opettajille on järjestettävä hyvät työolosuhteet. Erityisen tärkeää on opettajien tasavertainen työhön palkkaaminen ja riittävät jatkokoulutusmahdollisuudet. Koulun kehittyminen monikieliseksi vaatii aikaa ja taloudellista tukea. Opettajakorkeakouluilla, yliopistoilla ja suunnitteilla olevalla Kielten tietokeskuksella on vastuu huolehtia myös monikielisyden opetuksesta, eri äidinkielen opettajien kaikkien tasojen koulutuksesta ja jatkokoulutuksesta sekä tämän alueen tutkimustyöstä. Yhteistyö kansallisella ja kansainvälisellä tasolla sekä rahoitus tutkimustyötä varten ovat välttämättömiä.

- 4. Johtopäätös: Julkisen koululaitoksen tulevaisuus on sen monikielisydessä, ja tällainen koulu toteuttaa kaikkien ihmisten oikeutta koulutukseen. Tämä voidaan saavuttaa, jos julkinen koululaitos ottaa vastuun äidinkielen opetuksesta (HSK-kurssit), tarkemmin niiden sisällöstä, lainsäädännöllisistä perusteista, järjestelyistä sekä taloudesta yhteistyössä lähtömaiden ja eri kieliyhteisöiden järjestöjen kanssa. HarmoS-sopimuksen perusteella tämä voidaan saavuttaa perusopetuksessa.**

Korjauksin hyväksytty äidinkielen eturyhmän perustamiskokouksessa 22. syyskuuta 2007

Käännös alkuperäisestä: Kaarina Kaunisaho, Winterthurin Suomi-koulu

Terttu Sällinen, Baselin Suomi-koulu